

Ämnesövergripande arbete

Åk 7

Mänskliga rättigheter och hållbar utveckling

Erika Ekholm & Nina Juganson

2022 - 2023

Innehåll

Bakgrund.....	2
Målsättning.....	3
Integrering av ämnen.....	4
Religion - centralt innehåll	5
Geografi - centralt innehåll	5
Svenska och litteratur - centralt innehåll åk 7-9.....	6
Genretrappan i åk 7-9	8
Huslig ekonomi.....	8
Religion: Mål och bedömning	10
Svenska och litteratur: Mål och bedömning	14
De mångsidiga kompetenserna	15
Formativ bedömning	15
Bedömningsmatris faktatext	16
Genomförande	17
Exempel på slutprodukt i hushållslära	18
Exempel på tidsplan	18
Exempel på strukturhjälp till elever	21
Stöttning av skrivprocessen.....	22
Skrivprocessen stötts genom processkrivning	24
Strukturen på textens upplägg baserar sig på hållbarhetsbordet	25
Strukturen för faktatexter	25
Disposition.....	26
Några skrivregler.....	27
Instruktion till hur man kan göra en innehållsförteckning.....	28
Hur gör man fotnoter i Google dokument	32
Exempel på användbara källor till arbetet	33
Elevers självbedömning	34
Avslutande reflektioner och tips inför genomförande	35

Bakgrund

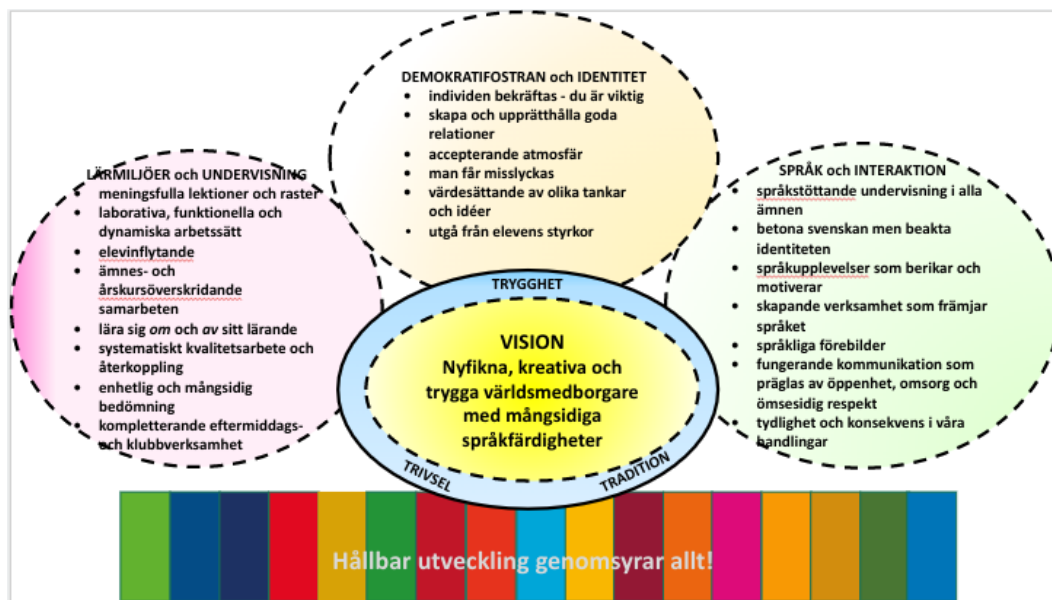
Under höstterminen -22 och vårterminen-23 har Björneborgs svenska samskola varit en av de nio skolor i Finland som deltog i Utbildningsstyrelsens [Pilotprojekt i grundskolor om demokrati- och människorättsfostran](#).

“Projektet fokuserar på att utveckla samhörighet och delaktighet, demokratifärdigheter och att påverka den egna näromgivningen samt de mänskliga rättigheterna i undervisningen och i verksamhetskulturen” (Utbildningstyrelsen 2022).

Sjösättningen av projektet med demokrati har tagit fäste på att Björneborgs svenska samskola är en UNESCO skola. Skolans arbete med visionen för vilken sorts utbildning vill vi erbjuda elever sammanställdes i samråd med samtliga lärare några veckor innan projektet startade.

Med eleven i centrum, enades lärarkollegiet om att vi ska utbilda:

Nyfikna, kreativa och trygga världsmedborgare med mångsidiga språkfärdigheter

BSS vision 2022

Målsättning

Eleven fördjupar sig i ett asiatiskt land, dess naturgeografi, religion och kultur samt religionens inflytande på individ och samhälle

Tema: Hållbar utveckling

Ämnen: Religion, geografi, svenska och litteratur samt hushållslära

Religion: Fokus på de asiatiska religionerna ur ett kulturell och socialt hållbarhetsperspektiv

Svenska och litteratur: Textproduktion, fokus på beskrivande text

Geografi: Asien, landets naturgeografi samt demografi

Presentation: Beskrivande faktatext och i hushållslära mat som beskriver geografi, kultur, tradition och religion

Integrering av ämnen

Projektet integrerar religion, geografi, svenska och litteratur samt hushållslära

Varför?

För att nå fördjupad kunskap och internalisering av kunskaper d.v.s. göra kunskap till sin egen

Hur?

Genom att skriva ett fördjupningsarbete, faktatext med egna reflektioner

Grunden återfinns i de centrala innehållen för ämnena samt målen

Religion - centralt innehåll

I1 Förhållandet till den egna religionen

Centralt innehåll i undervisningen är kristendomen på olika håll i världen, med betoning på nutid. Man studerar kristendomens uppkomst, utbredning och uppdelning i olika kyrkor. Man bekantar sig med de största kristna kyrkorna: den katolska och den ortodoxa kyrkan och de protestantiska kyrkorna, särskilt den lutherska kyrkan. Kyrkornas utbredning och centrala lära behandlas. Man studerar Bibelns uppkomst, centrala innehåll, olika tolkningssätt och kulturellt inflytande. Kristendomen i Finland och dess kulturella inflytande behandlas. Man reflekterar hur man själv förhåller sig till att vara lutheran, finländare och europé.

I2 Religionernas värld

I undervisningen behandlas de stora världsreligionernas utbredning, grundpelare och kulturella inflytande på olika håll i världen. Man bekantar sig också med naturreligioner och nya religiösa rörelser samt irreligiositet som livsåskådning. Man granskar religionerna ur vetenskapligt perspektiv med beaktande av religiösa dimensioner. I undervisningen behandlas skillnaden mellan tro och kunskap samt religiöst och vetenskapligt språk, religionskritik och hur religionerna syns i medierna, i politiken, inom olika kulturområden, i populärkulturen, i konst och i seder och bruk. Man behandlar ekumenik samt dialogen mellan religioner och livsåskådningar och dess betydelse för världsfreden.

I3 Ett gott liv - i fokus

Centralt i undervisningen är de etiska grundbegreppen och förståelsen av dem. Man bekantar sig med etiska normer inom kristendomen och andra religioner och med etiska betoningar i olika kristna kyrkor samt med förhållandet mellan Bibeln och etik. Man studerar FN:s deklaration om de mänskliga rättigheterna och människorättsetik. I undervisningen behandlas livsfrågor och frågor i anslutning till det finländska samhället, globalt ansvar, miljö och djur ur etiskt perspektiv. Man reflekterar över etiska frågor med hjälp av aktuella exempel i media. Man reflekterar också över etiska aspekter i egna val och hur de påverkar det egna och andras välbefinnande.

Geografi - centralt innehåll

I1 Kartbild över områdena på jorden

Innehållet väljs så att elevernas förståelse för grundläggande kartbegrepp samt olika terräng- och tematkartor fördjupas. Fokus ska ligga på att eleverna lär sig uppfatta hela världen samt tillägnar sig de centrala ortnamnen i Finland, Europa och världen. Användningen av kartor, geodata och andra geomedier kombineras med alla andra innehåll i geografi.

I3 Grundläggande förutsättningar för liv på jorden

Innehållet anknyter till jordklotets planetarism och hur den påverkar jorden. I undervisningen behandlas dygns- och årstidsväxlingar samt klimat- och vegetationszoner. Eleverna granskar de grundläggande förutsättningarna för liv, t.ex. ren luft, vatten och näring, deras förekomst och hållbar användning av dem.

15 Människor och kulturer i världen

Eleverna bekantar sig med kulturer, hur människor lever och bor samt med näringsgrenar i Finland, Europa och på olika håll i världen. De granskar med hjälp av exempel hur miljön påverkar näringsgrenar, boende och annan mänsklig verksamhet. Eleverna reflekterar över mänskliga rättigheter och förutsättningar för ett gott liv i synnerhet ur barns och ungas perspektiv.

Svenska och litteratur - centralt innehåll åk 7-9

Eleverna stärker sina färdigheter i att fungera i olika slag av kommunikationssituationer, även utanför skolan. De ökar sin medvetenhet om betydelsen av sina egna och andras kommunikativa val. De tränar sig i att lyssna och tala genom att utbyta idéer, argumentera, förhandla och lösa problem, övar sig i att motivera sina åsikter och analysera sina styrkor och utvecklingsområden som kommunikatörer. De bekantar sig också med teatern som konstform och med teaterns uttrycksmedel genom dramaövningar. Eleverna får övning i att använda olika retoriska medel då de kommunicerar. De övar sig i att hålla förberedda muntliga anföranden och presentationer och att åskådliggöra det de vill kommunicera. De övar sig även att utvärdera sina egna kommunikativa färdigheter och analysera vilka färdigheter som bör utvecklas.

Att kommunicera

Elevernas texttolkningsförmåga fördjupas genom att de läser, analyserar och tolkar fiktiva texter och faktatexter i olika former: litteratur, faktatexter och texter i tryckta, elektroniska och audiovisuella medier. De funderar över texters olika syften och mottagare och får öva sig att ställa frågor till de texter de arbetar med. Eleverna fördjupar sin läsförståelse genom att förutspå en texts innehåll, sammanfatta det centrala i en text, dra slutsatser och formulera frågor utifrån en text, omformulera texter och ställa ny information i relation till sin tidigare kunskap. De iakttar även sin egen läsutveckling. Eleverna bekantar sig också med olika slag av förklarande och argumenterande texter och de språkliga drag som är utmärkande för dessa textgenrer. Eleverna ska kunna skilja mellan åsikter och fakta, referat och argumentation, peka på förhållanden mellan företeelser och hur man uttrycker t.ex. förhållningssätt och affektivitet. De reflekterar över texters syfte och målgrupp och ställer läskritiska frågor till texterna. Då eleverna läser litteratur reflekterar de över sina egna livserfarenheter i relation till det de läst och analyserar sina läsoplevelser. De vidgar sitt läsande från ungdomslitteratur till allmän litteratur, både fiktion och fakta. De analyserar även texter som kombinerar bild, ljud och text och uttryckssätten i sådana texter. De övar sig att analysera och tolka litteratur och lär sig använda nya begrepp för detta. De lär sig om symboler och bildspråk och fördjupar sin kännedom om berättarteknik. De bekantar sig med informationsökningens olika faser, med olika informationskällor och hur man bedömer tillförlitligheten hos olika källor.

Att producera texter

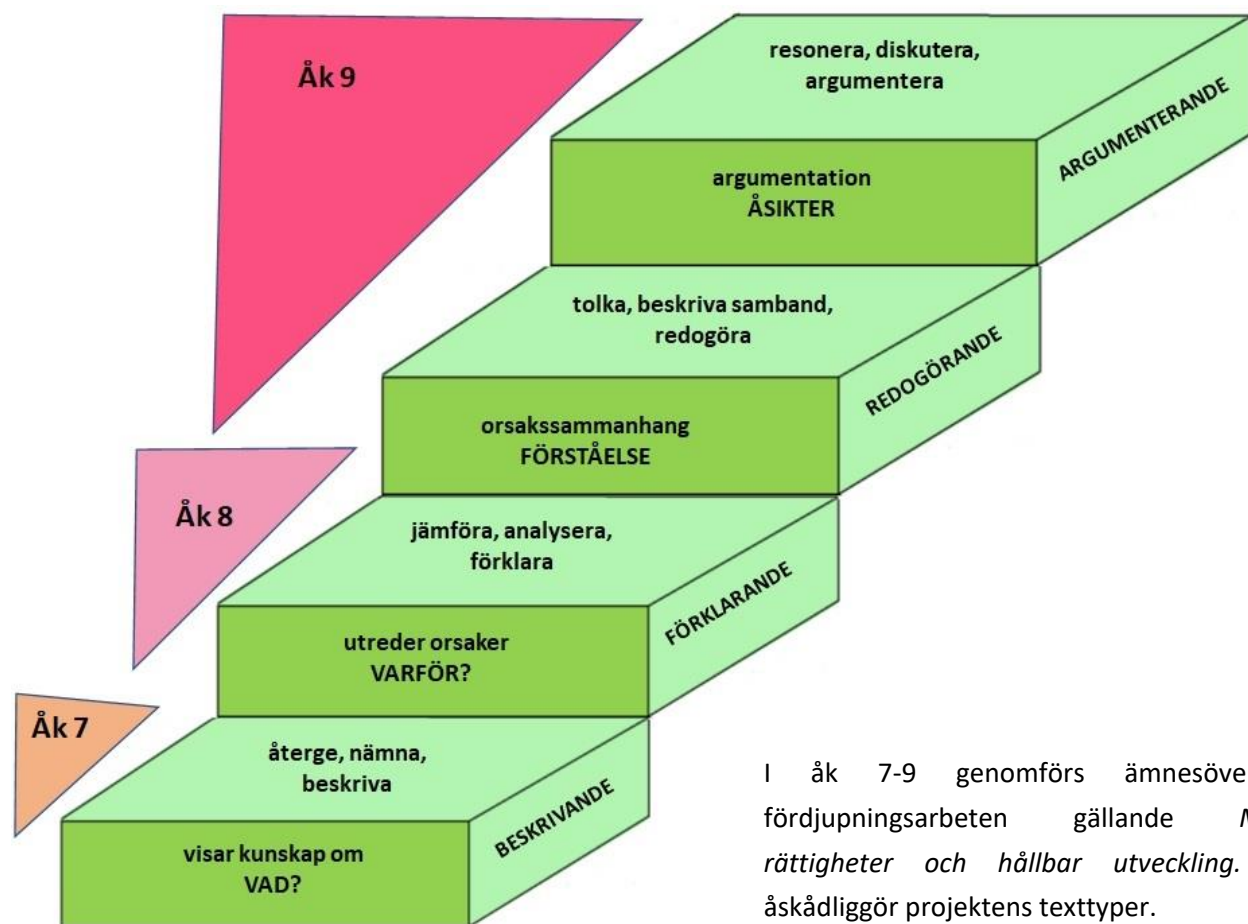
Eleverna producerar fiktiva och icke-fiktiva texter i olika former: språkliga, visuella, audiovisuella och webbtexter. De övar sig att producera texter steg för steg och att ge och ta emot respons i olika skeden

av textproduktionsprocessen. De övar sig i att avgöra syftet med olika texter och att använda kriterier för att bedöma texter. Eleverna studerar textuella, språkliga och visuella drag som är typiska för berättande, beskrivande, instruerande och speciellt förklarande och argumenterande texter och utnyttjar denna kunskap då de producerar egna texter. De lär sig anpassa textinnehållet och språket i sina texter för olika syften och målgrupper och att ta emot och ge respons under olika faser av textproduktionen. Eleverna undersöker olika element i skriftspråket och de övar sig i att dra nytta av denna kunskap då de producerar egna texter. Eleverna fördjupar även sina kunskaper om standardskriftspråket. De lär sig identifiera stycken, menings- och satsstrukturer, att undersöka olika sätt att uttrycka förhållanden mellan företeelser samt att känna igen olika register och stildrag. De undersöker olika tidsformer och laborerar med dessa i sina egna texter. De bekantar sig med förkortningar, främmande ord och sifferuttryck och lär sig använda alla dessa kännetecken då de skapar egna texter. Eleverna förbättrar sin förmåga att producera texter som behövs i studierna, såsom att referera, göra sammandrag och anteckningar och att använda källor och källhänvisningar i sina egna texter och de lär sig även om upphovsrätt och etisk webbkommunikation.

Att inneha genremedvetenhet

Eleverna använder och analyserar på mer avancerad nivå språkliga strukturer, de nordiska grannspråken, kulturella fenomen samt litteratur inom många olika genrer och medier i en mångkulturell omvärld. Eleverna tolkar texter och deras språkliga uppbyggnad, betydelser och syften och använder gängse begrepp för att diskutera språkliga drag och sociokulturella fenomen. Eleverna fördjupar sina kunskaper om det skrivna standardspråket, olika stilnivåer och svenska språkets satsbyggnad med fokus på ordföljd, struktur, sats, satsdelar och mening. De svenska språkdragen analyseras även genom kontrastiv jämförelse med andra språk. Eleverna bekantar sig med det svenska språkets utveckling och historia, med språkbruket i Finland och Norden och regionala varianter i svenskan i Finland. De undersöker hur olika språk påverkar varandras ordförråd och namnskick. Eleverna bekantar sig med kulturbegreppet och med olika former av kultur såsom folklore, film, teater, muntlig tradition och olika slag av mediekultur. De vidgar sin kultursfär till hela Finland, Sverige och det övriga Norden och även till andra länder och kulturer i världen. Eleverna diskuterar etiska och moraliska aspekter på språkbruk, yttrandefrihet och integritet i olika medier och i olika språksituationer. De bekantar sig med olika skeden inom finlandssvensk, annan finländsk och svensk litteratur, med ungdomsböcker och klassiska och moderna verk samt faktaböcker. Eleverna övar sig även i att analysera och tolka litteratur, de laborerar med litteraturens huvudgenrer, några undergenrer och stilriktningar och blir vana att använda sig av textanalytiska begrepp. Eleverna uppmuntras att använda bibliotekstjänster både aktivt och mångsidigt.

Genretrappan i åk 7–9

Huslig ekonomi

Matkunskap och matkultur

Innehållet i undervisningen väljs så att det stödjer utvecklingen av matlagings- och bakkingsfärdigheter. Genom att eleverna planerar och tillreder måltider samt prövar olika måltidssituationer ska de lära sig att reflektera över val och vanor när det gäller mat och ätande utgående från tillförlitlig information om näringsrekommendationer, matsäkerhet, matkedjan, livsmedelskänedom samt ekonomi och etik. Innehållet ska omfatta matkultur och seder som en del av identiteten och hemmets festligheter.

<https://www.rokerietistromstad.se/afrikansk-mat/>

Religion: Mål och bedömning

Mål 6; Eleven lär sig att använda centrala begrepp i etiskt tänkande. Eleven känner till de centrala mänskliga rättigheterna samt de etiska principerna i den religion som studeras och andra religioner och åskådningar.

Förmåga att behärska information om etik och mänskliga rättigheter

Vitsord 5	Eleven kan ge ett exempel på någon mänsklig rättighet. Eleven kan ge ett exempel på en etisk princip i den religion som studeras
Vitsord 7	Utgående från exempel på situationer känner eleven igen den etiska dimensionen och kan under handledning reflektera över etiska frågeställningar. Eleven kan ge exempel på mänskliga rättigheter och deras betydelse. Eleven kan redogöra för de etiska principerna i den religion som studeras.
Vitsord 8	Eleven kan använda centrala etiska begrepp och kan skilja på etiska frågeställningar och andra frågeställningar. Eleven kan reflektera över etiska frågeställningar och förverkligandet av de mänskliga rättigheterna i praktiken. Eleven kan beskriva de etiska principerna i den religion som studeras och i någon annan religion eller åskådning.
Vitsord 9	Eleven kan använda centrala etiska begrepp, reflektera över etiska frågeställningar och bedöma förverkligandet av de mänskliga rättigheterna i praktiken. Eleven kan analysera de etiska principerna i den religion som studeras och jämföra dem med centrala etiska begrepp i andra religioner och åskådningar.

Mål 8; Eleven lär sig att självständigt och tillsammans med andra reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten, aktuella etiska frågor och de egna värderingarna i förhållande till dem.

Förmåga till etiskt tänkande och att uttrycka sina egna åsikter

Vitsord 5	Eleven kan beskriva någon etisk fråga och en värdering som är viktig för hen.
Vitsord 7	Eleven känner igen och kan under handledning reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten och några aktuella etiska frågor. Eleven kan beskriva värderingar som är viktiga för hen och utgående från dem ta ställning till etiska frågor.
Vitsord 8	Eleven kan självständigt och tillsammans med andra reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten och några aktuella etiska frågor. Eleven kan beskriva värderingar som är viktiga för hen och presentera och motivera åsikter i etiska frågor.
Vitsord 9	Eleven kan självständigt och tillsammans med andra reflektera över livsfrågor i anknytning till mänskligheten och aktuella etiska frågor. Eleven kan analysera sina egna värderingar samt identifiera olika värderingar som grund för etiska lösningar. Eleven kan presentera logiska och motiverade åsikter om etiska frågor.

Mål 9; Eleven utvecklar sin förmåga att analysera sina etiska val och hur de påverkar välbefinnandet och utvecklar sina färdigheter att förverkliga en hållbar livsstil.

Förmåga att uppfatta vilken påverkan etiska val har i förhållande till välbefinnande och en hållbar framtid

Vitsord 5	Eleven kan under handledning identifiera konsekvenser av etiska val och handlingar.
Vitsord 7	Eleven kan beskriva konsekvenser som etiska val har för en hållbar framtid.
Vitsord 8	Eleven kan analysera etiska val och konsekvenserna av dem för välbefinnande och en hållbar framtid.
Vitsord 9	Eleven kan värdera etiska val och ge exempel på deras direkta och indirekta inverkan på välbefinnande och en hållbar framtid.

Geografi: Mål och bedömning

Mål 2; *Handleda eleven att undersöka naturgeografiska fenomen samt att jämföra naturlandskap i Finland och på andra håll i världen.*

Kännedom om naturgeografiska fenomen

Vitsord 5	Eleven kan ge exempel på fenomen som orsakas av jordklotets form och rörelser. Eleven benämner olika naturlandskap.
Vitsord 7	Eleven kan med hjälp av exempel berätta om fenomen som orsakas av jordklotets form och rörelser. Eleven benämner och ger exempel på några klimat- och vegetationszoner. Eleven känner igen och beskriver naturlandskap i Finland och på jordklotet.
Vitsord 8	Eleven kan med hjälp av exempel förklara fenomen som orsakas av jordklotets form och rörelser. Eleven benämner och placerar jordklotets mest centrala klimat- och vegetationszoner på kartan och berättar om några faktorer som bidragit till att zonerna uppstått. Eleven ger exempel på faktorer i Finland och på jordklotet som bidragit till att naturlandskapen uppstått.
Vitsord 9	Eleven förstår Jordens planetariska egenskaper och kan förklara fenomen som orsakas av jordklotets form och rörelser samt berättar hur dessa påverkar människans verksamhet. Eleven kan jämföra jordklotets mest centrala klimat- och vegetationszoner och förklara de faktorer som bidragit till att zonerna uppstått. Eleven förklarar de faktorer i Finland och på jordklotet som bidragit till att naturlandskapen uppstått.

Mål 3; *Handleda eleven att undersöka kulturgeografiska fenomen och kulturlandskap samt att förstå olika kulturer, näringsgrenar och människors liv i Finland och i olika områden i världen.*

Kännedom om kulturgeografiska fenomen

Vitsord 5	Eleven kan benämna några kulturgeografiska fenomen som befolkning, näringar, trafikformer och turism i Finland och i övriga världen.
Vitsord 7	Eleven kan benämna och ge exempel på kulturgeografiska fenomen i Finland och i övriga världen. Eleven nämner några faktorer som inverkar på kulturernas särdrag. Eleven beskriver olika kulturlandskap.
Vitsord 8	Eleven kan berätta om kulturgeografiska fenomen i Finland och i andra delar av världen. Eleven berättar om vilka faktorer som påverkar kulturernas särdrag på olika områden. Eleven jämför kulturlandskap i olika områden.
Vitsord 9	Eleven kan förklara olika kulturgeografiska fenomen i Finland och i andra delar av världen samt motivera de faktorer som bidragit till deras uppkomst. Eleven beskriver variationen i kulturernas särdrag i Finland och i andra delar av världen. Eleven förklarar vilka faktorer som bidrar till uppkomsten av kulturlandskap i Finland och i andra delar av världen.

Mål 4; *Insikt om samspelet mellan naturen och människan samt hållbart bruk av naturresurser.*

Insikt om samspelet mellan naturen och människan samt hållbart bruk av naturresurser

Vitsord 5	Eleven kan känna igen hur naturmiljön påverkar mänsklig verksamhet såsom näringar. Eleven nämner olika naturresurser.
Vitsord 7	Eleven kan beskriva hur naturmiljön påverkar människans verksamhet. Eleven klassificerar naturresurser ur ett hållbarhetsperspektiv.
Vitsord 8	Eleven kan berätta hur naturmiljön påverkar människans verksamhet i Finland och på olika håll i världen. Eleven berättar varför det är viktigt att använda naturresurser på ett hållbart sätt.
Vitsord 9	Eleven kan förklara hur naturmiljön påverkar människans verksamhet samt nämner regionala exempel på det. Eleven motiverar hur mänsklig verksamhet orsakar olika miljöproblem. Eleven kan förklara hur hållbar användning av naturresurser och miljöproblem förhåller sig till varandra och motivera en hållbar användning av naturresurser.

Mål 13; *Handleda eleven att värdesätta sin regionala identitet samt naturens, mänsklig och kulturell mångfald och att respektera mänskliga rättigheter överallt i världen.*

Används inte som grund för bildandet av vitsord. Eleven handleds att reflektera över sina erfarenheter som en del av självvärderingen.

Svenska och litteratur: Mål och bedömning

Mål; *Erbjuda eleven möjligheter att producera berättande, beskrivande, instruerande och speciellt diskuterande och ställningstagande texter, även i multimediala miljöer, och hjälpa eleven att välja det uttryckssätt som är lämpligast för ifrågavarande textgenre och situation.*

Förmåga att behärska textgenrer

Vitsord 5	Eleven kan med hjälp av modeller producera berättande och beskrivande texter som är enkla och konkreta. Texterna utgår från bekanta ämnen.
Vitsord 7	Eleven kan producera instruerande och enkla ställningstagande texter och kan med hjälp av modeller använda uttryckssätt som är typiska för dem.
Vitsord 8	Eleven kan producera diskuterande och olika ställningstagande texter och använda uttryckssätt som kännetecknar dem.
Vitsord 9	Eleven kan självständigt producera olika slags texter och använder mångsidiga uttryckssätt som kännetecknar dem.

De mångsidiga kompetenserna

K1; Förmågan att tänka och lära sig

- att lyssna, göra uppgifter, ihärdighet, aktivitet, hitta information osv.

K2; Kulturell och kommunikativ kompetens

- samarbetsfärdigheter

K3; Vardagskompetens

- planerande av sitt arbete, att göra uppgifter/läxor

K4; Multilitteracitet

- hur man tolkar och värderar olika texter, genre-uppfattning

K5; Digital kompetens

- hur digitala verktyg används och på vilket sätt, källkritik

K6; Arbetslivskompetens och entreprenörskap

- kan planera, sätta mål och arbeta mot uppsatta mål

K7; Förmågan att delta, påverka och bidra till en hållbar framtid

- förstår min egen påverkan i skapande av en hållbar utveckling både socialt, kulturellt och ekologiskt

Formativ bedömning

Vad bedöms?

- arbetsprocessen
- begreppsförståelse
- aktivitet
- mindre förhör

Bedömningsmatrix faktatext

	Vitsord 5-6	Vitsord 7-8	Vitsord 9-10
Koncentration	Eleven blir lätt störd under arbetet, behöver uppmaningar för att jobba vidare.	Eleven kan koncentrera sig en längre tid på arbetet. Ger inte upp i första taget.	Eleven kan koncentrera sig på arbetet och behöver inte uppmaningar för att jobba vidare
Planering	Eleven behöver hjälp med att komma igång och för att fullfölja uppgiften. Har svårt att hitta egna idéer och frågor som ska besvaras. Gör det läraren ber.	Eleven kan i det stora hela själv planera arbetet utgående från instruktionerna, formulera de frågor, och problem som ska besvaras.	Eleven planerar arbetet självständigt. Ställer medvetet nya frågor och problem och finner svar till dessa.
Fakta	Arbetet har inte tillräckligt med fakta, fakta blandas ihop eller är felaktig.	Arbetet har korrekt, relevanta och tillräckliga fakta för syftet med ämnet. Arbetet ger en god helhetsbild av ämnet, och har med flera fördjupande detaljer och/eller förklarande bakgrund.	Arbetet har korrekta och mycket relevanta fakta, där urvalet känns nytt, spännande och personligt. Arbetet ger en utmärkt helhetsbild av ämnet, och har med en tydlig förklarande bakgrund, många fördjupande detaljer och träffande exempel av stor betydelse.
Begrepp	Fåtal ämnesspecifika begrepp i rätt sammanhang.	Flera ämnesspecifika begrepp i rätt sammanhang. Visar på förståelse.	Många ämnesspecifika begrepp på ett fungerande sätt i rätt sammanhang.
Struktur	Arbetet är ostrukturerat. Dispositionen är oredig eller saknas helt. Anvisningarna följs bristfälligt. Texten är inte styckeindelad.	Arbetet har en följbär struktur/disposition med rubrik, inledning, huvudtext och avslutning. Texten är styckeindelad. Anvisningarna följs. Vissa brister/felaktigheter kan finnas.	Dispositionen är genomtänkt. Texten är styckeindelad. Texten är analyserande och argumenterande. Anvisningarnas möjligheter utnyttjades maximalt.
Språk	Texten innehåller många språkliga fel.	Texten följer överlag normerna för skriftspråk, även om små fel förekommer.	Texten är skriven på en god svenska som gör den behaglig att läsa.
Källor	Bristfälliga och/eller felaktiga. Få källor. Refererat felaktigt.	Finns flera källor och referaten är till största delen korrekta	Finns mångsidiga källor, som är relevanta och väl avvägda. Refererat korrekt.
Layout	Arbetet ger ett slarvigt intryck.	Arbetet ger överlag ett snyggt och ordnat intryck.	Prydlig och snygg layout, där bilder, kartor, tabeller och liknande väcker intresse och fördjupar förståelsen.

Genomförande

Idékrok

Fördelning av land och religion

- Läraren har länderna med olika religioner färdiga så att information om olika religioner framkommer i slutprodukterna
- Elever blir tilldelade ett land i Asien, beskriver geografin och demografi, den ekonomiska/politiska utvecklingen, beskriv historisk bakgrund som inverkat på synen och levnadsfilosofin d.v.s. religionen som är central i kulturtraditionen
- Egna reflektioner om landet kommer att uppnå målen för Agenda 2030

Nyckelbegrepp: Presentera, jämför, reflektera, drar slutsats

Presentera= Fakta om landet

Jämför= Komparera, beskriv skillnader och likheter

Reflektera = Fundera på samband

Bedömningskriterier; Bedömningsmatris fördjupningsarbete

Beskrivande faktatext - svarar på frågan VAD?

- du ska skriva ett fördjupningsarbete, en faktauppsats, om det land du tilldelats från asien och religionen i landet som du blivit tilldelad
- arbetets längd skall vara **minst 4 sidor** (bilderna, innehållsförteckningen och källförteckningen inte medräknade, endast den löpande texten), men **högst 8 sidor (typsnitt Arial 12, radavstånd 1,5 i löpande texten)**

Religion och länder:

Hinduismen - Nepal/Indien/Indonesien

Buddhismen - Myanmar/Thailand/Vietnam/Kambodja

Kinesisk folktro – Kina (Mongoliet, Sydkorea)

Konfucianism – Kina (Mongoliet, Sydkorea)

Taoismen - Kina (Mongoliet, Sydkorea)

Buddhismen - Kina (Mongoliet, Sydkorea)

Shinto - Japan

Exempel på slutprodukt i hushållslära

Exempel på tidsplan

	Svenska	Religion måndag 7b + torsdag 7a	Geografi måndag	Geografi fredag
vk 45 Vad är hållbar utveckling?	genomgång av faktatext upplägg	Genomgång av projektupplägg	Genomgång av projektupplägg	
vk 46 Vad är hållbar utveckling? Hur förhåller de sig till barn- och mänskliga rättigheterna?		Samarbets- tankekarta Mänskliga rättigheter, barnens rättigheter -tankekarta i grupp utifrån frågeställning	Samarbets- tankekarta Mänskliga rättigheter, barnens rättigheter -tankekarta i grupp utifrån frågeställning	Genomgång: Samarbets- tankekarta Mänskliga rättigheter, barnens rättigheter -tankekarta i grupp utifrån frågeställning
vk 47	Genomgång av faktatext	Fördelning av land och religion	INTRO PPT	Hållbar utveckling: https://www.youtu

	<p>upplägg och layout - källkritik</p>	<p>Fundera kring allmänt om Asien...</p> <p>Infosökning, tankekarta/begreppskarta och disposition - fokus på hållbar utveckling https://www.youtube.com/watch?v=DdLqiTvFwJk&list=PLqtfRXD5SfyW4TUaNMi3vwmRbyfB-r09u&index=2 PLAN FÖR DIN TEXT!!!</p>	<p>Tankekartan infosökning, tankekarta/begreppskarta och</p> <p>https://www.youtube.com/watch?v=3WODX8fyRHA&list=PLqtfRXD5SfyW4TUaNMi3vwmRbyfB-r09u&index=11</p>	<p>be.com/watch?v=iFA50XVOD8Q&t=120s</p> <p>disposition - fokus på hållbar utveckling</p> <p>teori -Vad är geografi -Asiens karta -Temperatur- och växtlighetszoner</p>
vk 48	<p>disposition - kollar språk och upplägg</p> <p>-Hjälp med struktur - Allmänt</p> <p>-Ekologisk hållbarhet -Ekonomisk hållbarhet -Social och kulturell hållbarhet -Egna reflektioner</p>	<p>Godkännande av disposition, begreppskarta - infosökning, skrivning - genomgång av källhänvisning, fotnoter (Oxford)</p>	Disposition	<p>Genomgång - innehållsförteckning</p> <p>Teori: -Den bebodda planeten -Asiens kulturkretsar</p>
vk 49 5-11.12	<p>skrivning 7B: Tisdag 7A: Onsdag</p>	<p>skrivning Torsdag temadag</p>	<p>infosökning, skrivning</p>	<p>Teori -Människan förändrar världen</p>
vk 50	<p>skrivning</p>	<p>Skrivning</p>	<p>skrivning</p>	<p>Teori</p>

vk 51	skrivning	Skrivning torsdag julfest	skrivning	JULLOV
JULLOV	JULLOV	JULLOV	JULLOV	JULLOV
vk 2	Feed-back språket	Teori - Centrala drag i de asiatiska religionerna, 7A/ 7B	Feed-back innehåll	skrivning
vk 3	Finslipningar	Teori - Centrala drag 7A/7B	Finslipningar - deadline! 13,5t arbete	Gemensam religion och geografi förhör, muntligt
vk 4	Avslut med mat? Funderingar kring vad berättar maten om kulturen, traditionen, religionen och geografin	Google Formulär- förhör - Centrala dragen i de asiatiska religionerna?	Avslut med mat Funderingar kring vad berättar maten om kulturen, traditionen, religionen och geografin LAGAR MAT	Avslut med mat Funderingar kring vad berättar maten om kulturen, traditionen, religionen och geografin LAGAR MAT

Exempel på strukturhjälp till elever

Åk 7 - Hjälplista till struktur och planering. Kryssa för delen som du redan gjort.

Disposition, arbetsplanering	vk 47-48	☐
Inhämta fakta, börja skriva	vk 49-51	☐
Repetera begrepp geografi (att de finns med och förklarade)	vk 2	☐
Centrala dragen i religion (kortfattat de asiatiska religionerna)	vk 2	☐
Centrala dragen i religion (kortfattat de asiatiska religionerna)	vk 3	☐
Kamratbedömning	vk 3	☐
Sista finslipningar av arbetet (upplägg, struktur, källhänvisning, språk)	vk 3	☐
Självbedömning av processen (matlagning - Hur syns det på tallriken?)	vk 4	☐
Forms förhör, Asiens religioner (centrala drag i stort)	vk 5	☐

Stöttning av skrivprocessen

Hela skrivprocessen stöttades först med hjälp av begrepp som ska finnas med

Begrepp inom de olika religionerna:

Hinduismen: Brahman, atman, karma, moksha, kast, daliter, Brahma, Vishnu, Shiva, Krishna, Kali, Varanasi, Ganges, Himalaya, guru, yoga, sadhu, puja, divali

Buddhismen: Buddha, den gyllene medelvägen, de fyra ädla sanningarna, den ädla åttafaldiga vägen, nirvana, meditation, Tipitaka, stupa, pagod, theravada, mahayana, lamaism, upplysning

Konfucianism, taoism, kinesisk folketro: yin, yang, tao, tai chi, fengshui, akupunktur, husaltare, Jadekejsaren, Konfucius, Samtalen med Konfucius, Lao-tse, Tao te ching, köksguden, Guanyin

Shinto: kami, shinto, kamidana, butsudan, torii, Amaterasu, zenbuddhism, Fuji, förfader, helgedom

Begrepp och termer inom geografi

Naturgeografi

Allmänt: världsdel, kontinent, breddgrad, halvklot, längdgrad, ekvatorn, litosfärplatta

Topografi (ytform) : lågland, högland, bergskedjor, vulkan, djuphavsgrav, glaciär, sjöar, floder

Klimattyp: inlandsklimat/fastlandsklimat, havsklimat/kustklimat, mellanklimat

Klimatdiagram

Temperaturzon, klimatzon (Asiens klimatzoner; I vilket zon ligger ditt land): polara, tempererade, subtropiska, tropiska

Vegetationszon (Asiens klimatzoner; I vilken zon ligger ditt land?): regnskog, savann, öken, stäpp, medelhavsvegetation, lövskogszonen, sommargrön, barrskogszonen, tundra/permafrost (evig tjäle), bergsvegetation

Flora (växtliv) och fauna (djurliv)

Biodiversitet (naturens mångfald)

Havsström (Påverkas landet av havsström?)

Tidvatten (Förekommer det tidvatten längs landets kust?)

Naturkatastrofer (Vilka naturkatastrofer förekommer?): jordbävning, vulkanutbrott, tsunami, orkan etc.

Litosfärplatta (På vilken litosfärplatta ligger landet?)

Kulturgeografi

Ursprungsbefolkning (Finns det ursprungsbefolkning i ditt land?)

Befolkningstäthet

Befolkningspyramid (landets?)

Befolkningstillväxt (världsdelens?, landets?: nativitet (antal födda), mortalitet (antal döda), emigration (utvandring), immigration (invandring))

Kulturlandskap (spår av mänsklig verksamhet, t.ex. stadslandskap; motsats naturlandskap): stad - landsbygd

Kulturkrets (Vilken kulturkrets hör landet?)

Utbildning

Hälso- och sjukvård

Tillgång till rent vatten

Naturtillgångar

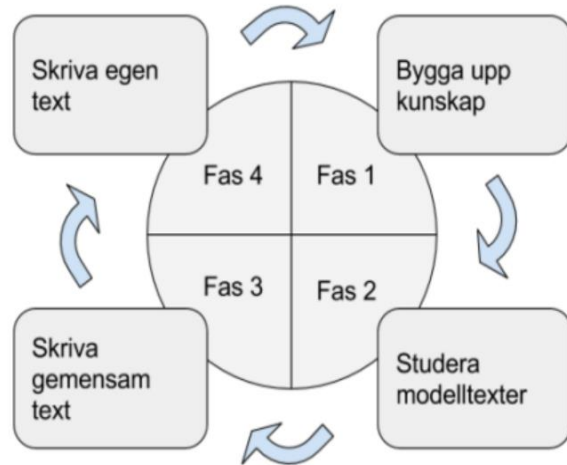
Näringsliv (ekonomisk verksamhet i landet): näringsgrenar, export/import

Fattigdom

Hållbar utveckling

Miljökatastrofer

Skrivprocessen stöttas genom processkrivning

Cirkelmodellen, som är en del av genrep pedagogiken, syftar till att skapa delaktighet, tillgänglighet till strategier, strukturer och modeller för lärande samt ge eleverna en ökad självständighet och tillit till den egna förmågan.

Elever får genomgång av begrepps betydelse och exempel på hur begreppen kan utnyttjas i faktatexter. Elever får även ta del av modelltexter och därefter påbörjas egen produktion. Under hela skrivprocessen får elever feedback på texten de skriver och innan inlämning granskas texterna ytterligare och feedback ges, varefter eleven skriver sin faktatext färdigt.

Strukturen på textens upplägg baserar sig på hållbarhetsbordet

- Syftet med ekologisk hållbarhet är bl.a. att bevara/skydda naturen och dess mångfald.
- Med ekonomisk hållbarhet tryggar man bl.a. tjänsterna i samhället utan att tillväxten står i vägen för ekologisk och social hållbarhet.
- Social hållbar utveckling handlar om bl.a. att skapa och upprätthålla jämlikhet.
- Kulturell hållbarhet beaktar bl.a. den kulturella mångfalden.

Strukturen för faktatexter

1. Försättsblad = första sidan med rubrik
2. Innehållsförteckning - dina rubriker och underrubriker
3. Inledning + allmänt om Asien
4. Fakta
5. Kopplingen till hållbar utveckling
6. Sammanfattning
7. Egna reflektioner
8. Källor

Disposition

Idéer hur man kan göra en disposition/arbetsplanering

- **Titelsida:** Arbetets rubrik, gärna även underrubrik
 - Ska gå att förstå och locka till läsning
 - Ska tydligt beskriva vad rapporten handlar om
 - Ska innehålla vettiga sökord, d.v.s. **nyckelord!**
 -
- **Innehållsförteckning:** Använd informativa rubriker; huvud- och underrubriker!
- **Inledning**
 - I inledningen presenteras arbetet, vad det är som kommer att presenteras och hur
 - Här kan man även skriva om arbetets upplägg och vad de olika delarna presenterar
- **Huvuddel (avhandling):** tematisk ordning = allt som handlar om en sak på ett ställe med lämpliga rubriker/underrubriker
 - **allmän fakta om**
 - Asien som världsdel**; naturgeografi (topografi (ytformer, t.ex. berg, högland, lågland, sjöar, floder m.m., klimat- och vegetationszoner osv.) och befolkning (t.ex. befolkningsmängd, antal länder, kulturkretsar)

 - det tilldelade landet**; t.ex. landets läge, klimat- och vegetationszon, klimattyp, fauna och flora, statskick, invånarantal, språk, valuta, städer m.m.
 - kan även omfatta kort historisk tillbakablick
 - **ekologisk hållbarhet** – klimat och klimatförändring, naturens mångfald (biodiversitet), naturkatastrofer, miljökatastrofer osv.
 - Vilka Agenda 2030-mål?
 - **ekonomisk hållbarhet** - naturresurser, näringsliv/näringsgrenar, import, export osv.
 - Vilka Agenda 2030-mål?
 - **social och kulturell hållbarhet** - utbildning, hälso- och sjukvård, jämställdhet, religion, kultur osv.
 - Vilka Agenda 2030-mål?
 - **Annat (egen rubrik)**
- **Avslutning med egna reflektioner**
 - Vad väcker landet för reaktioner och tankar hos dig? Hur är det med hållbar utveckling i landet, barnens/mänskliga rättigheter?
 - Hur skulle det vara att växa upp i landet?
 - Skulle du kunna bo i detta land eller inte? Motivera. Jämför med dina erfarenheter från Finland
- **Källförteckning**

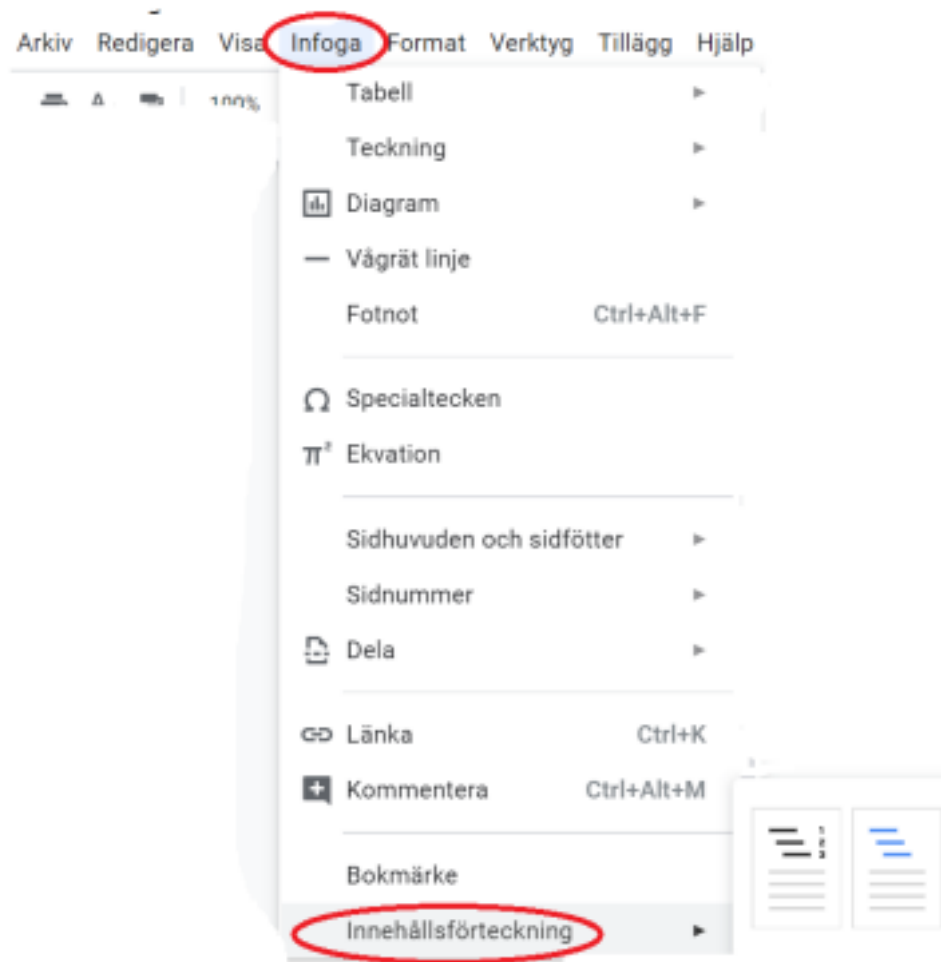
Några skrivregler

- Namn på länder, världsdelar, berg, floder, sjöar och hav skrivs med stor begynnelsebokstav (Finland, Europa, Mount Everest, Gula floden, Indiska oceanen)
- Religioner skrivs med liten bokstav (kristendomen, buddhismen, islam)
- Namn på religiösa skrifter skrivs med stor bokstav (Bibeln, Gamla testamentet, Koranen)
- "Dom", är en talspråklig form. Använd istället de/dem.
- "jätte-" är också talspråkligt, använd istället t.ex. "mycket" eller "väldigt"
 - Skriv inte: "Landet har jättemycket naturtillgångar."
 - Skriv istället: "Landet har väldigt mycket naturtillgångar."
- Använd kommatecken (,) som decimaltecken i svenskan:
 - "Det bor 1,2 miljarder människor i landet."
- Om du vill gruppera ett stort tal ska du använda mellanslag
 - 12 345
 - 104 234 567
- Undvik att börja en mening med en siffra.
- Förkortningen av cirka ska inte ha en punkt: ca
- Förkortningen av till exempel ska ha två punkter: t.ex. Glöm inte den andra punkten!
- Lägg ett mellanslag mellan siffra och tecken: 23 %, 200 €
- "Mest populär" eller "populäraste" (skriv **inte** "mest populäraste")

Instruktion till hur man kan göra en innehållsförteckning

Hur man gör en innehållsförteckning i Google dokument som automatiskt visar titlar och rubriker i dokumentet

1. Klicka på stället i dokumentet där du vill ha innehållsförteckningen, d.v.s. uppe i vänstra hörnet på en tom sida genast efter titelbladet (i praktiken sida 2)
2. Klicka sedan på Infoga (insert på engelska) och välj innehållsförteckning längst ner, välj den vänstra av de två alternativen

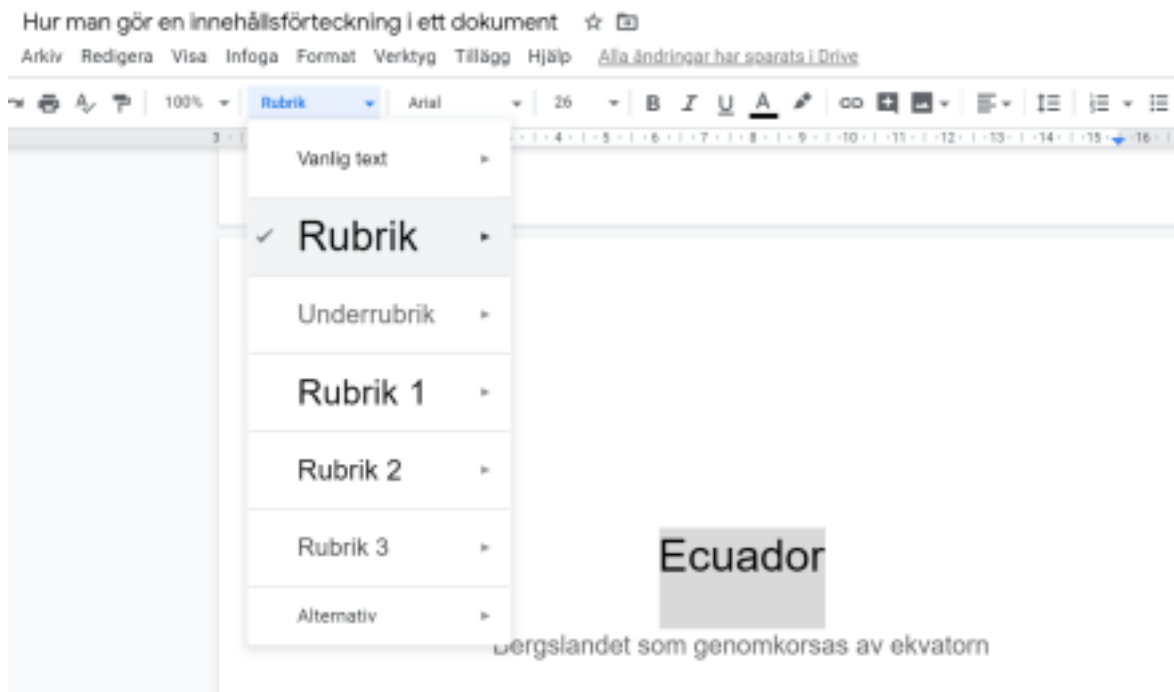
3. Nu skall det se ut så här där du tänkt ha din innehållsförteckning

Lägg till Rubriker (Format > Styckeformat) och de visas i innehållsförteckningen.

4. Följande steg är att skapa Titel och rubriker

Titelbladet

På det s.k. **titelbladet** skriver du arbetets rubrik, "Måla" sedan rubriken (i exemplet Ecuador), tryck på pilen efter Vanlig text, välj **Rubrik**, om du har en underrubrik (i exemplet Bergslandet som genomkorsas av ekvatorn), målar du underrubriken och väljer **Underrubrik** i menyn

Löpande text

Kapitlens **huvudrubriker** (1. Inledning, 2. Natur, 3. Klimat, 4. Naturkatastrofer o.s.v.); Välj

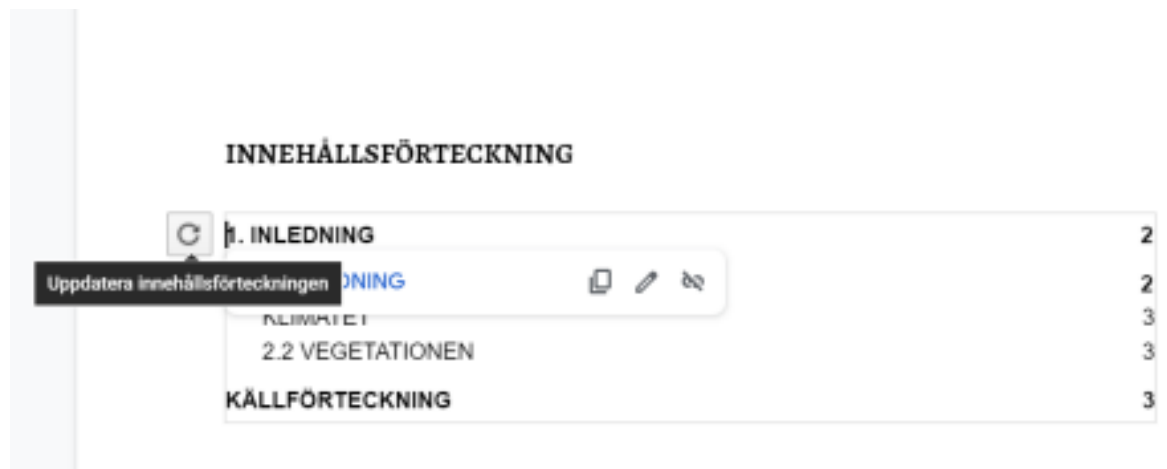
Rubrik 1

Mellanrubriker: (exempelvis olika naturkatastrofer; 4.1 Orkaner, 4.2 Översvämning, 4.3 Jordbävningar.....); Välj **Rubrik 2**

5. När du lagt till en rubrik så gå till din innehållsförteckning, klicka sedan på Uppdatera . Ändringen uppdateras automatiskt i innehållsförteckningen

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	2
2. NATUREN	2
KLIMATET	3
2.2 VEGETATIONEN	3
KÄLLFÖRTECKNING	3

The screenshot shows a document editor interface. At the top, the title 'INNEHÅLLSFÖRTECKNING' is displayed. Below it is a table of contents with the following items: '1. INLEDNING' (page 2), '2. NATUREN' (page 2), 'KLIMATET' (page 3), '2.2 VEGETATIONEN' (page 3), and 'KÄLLFÖRTECKNING' (page 3). A context menu is open over the '1. INLEDNING' entry, showing a refresh icon and the text 'Uppdatera innehållsförteckningen'. To the right of the menu are icons for copy, edit, and delete. The table of contents in the background is partially obscured by the menu.

Uppdaterad innehållsförteckning

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1. INLEDNING	2
2. NATUREN	2
2.1 Vegetation	3
2.2.Djurliv	3
3. KLIMATET	3
KÄLLFÖRTECKNING	3

Prova dig fram, man lär sig av försök och misstag. Det är inte svårt när man väl

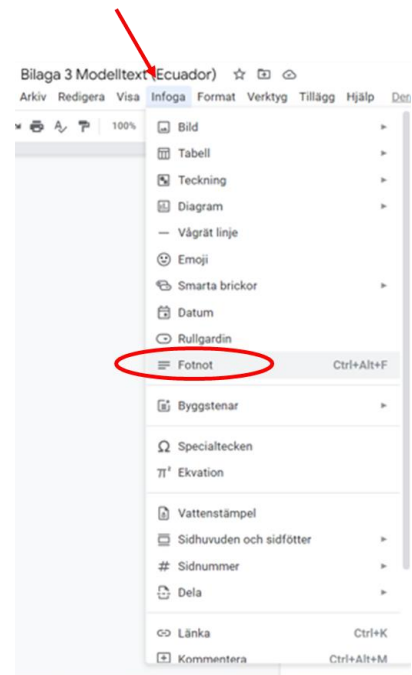
kommer underfund hur man gör en innehållsförteckning.

Är din innehållsförteckning på fel ställe får du bort den genom att högerklicka och klicka på **Ta bort innehållsförteckningen**

Hur gör man fotnoter i Google dokument

- klicka i texten där du vill sätta **not**
- sedan klickar på **Infoga** uppe till vänster och väljer > **Fotnot**
- längst ner på samma sida hamnar motsvarande sifra i en **fotnot**: Där skriver du ut information om källan som du har använt.

Löpande text

I Brasilien finns berg.¹ Bergen är 100 meter höga.²

¹ <https://sv.wikipedia.org/wiki/Brasilien> [hämtad 8.11 2022]

² <http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/brasilien> [hämtad 8.11 2022]

Källförteckning (alfabetisk ordning)

Nationalencyklopedin. Brasilien. [u.å.].

<http://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/lång/brasilien> [hämtad 8.11 2022]

Wikipedia. Brasilien [2022].

<https://sv.wikipedia.org/w/index.php?title=Brasilien&oldid=51429326> [hämtad 8.11 2022]

Exempel på användbara källor till arbetet

Kurslitteratur

Religion: Källsprång 7; Schildts och Söderströms

Geografi: Land (Livets planet): Otava

Webbsidor

Befolkningspyramider: <https://www.populationpyramid.net/>

CIA; <https://www.cia.gov/the-world-factbook/countries/>

Finlands utrikesministerium: <https://um.fi/resemeddelanden-a-o>

Finska utrikesministeriet <https://um.fi/agenda-2030-sustainable-development-goals>

Globalis; <https://www.globalis.se>

infoFinland; <https://www.infofinland.fi/sv/startside>

Klimatdiagram: <https://sv.climate-data.org/>

Landguiden; <https://www.ui.se/landguiden>

Mänskliga rättigheter; <https://www.ungdomarformanskligarattigheter.se>

Nationalencyklopedin; <https://www.ne.se>

Rädda barnen, livets lotteri: <https://www.livetslotteri.raddabarnen.se/>

SO-rummet; <https://www.so-rummet.se>

Wikipedia; www.wikipedia.se

Worldometer; <https://www.worldometers.info/>

WWF; <https://www.wwf.se>

Elevens självbedömning

Vad tycker du att du fick till bra? Vad var/blev mindre bra? Motivera

Är det något du är osäker på?

Hur många timmar har du lagt ner på arbetet/läsandet?

Hur har processen gått till, hur har du jobbat?

Kunde du arbetat på ett annat sätt?

Övrigt du vill tillägga? Exempelvis förändringsförslag

Avslutande reflektioner och tips inför genomförande

Detta underlag är menat att ge inspiration och hjälp till pedagoger som tänker sig att genomföra ett ämnesövergripande moment i åk 7. Man tar det man behöver.

Underlaget innehåller exempel och färdiga instruktioner att kopiera eller modifiera så att det uppfyller syftet för ert upplägg. Vi använder Googles Classroom som plattform, vart även alla instruktioner, genomgångar och annat material inlagts.

Inom religionen är slutproduktionens summativa bedömning ca 20 % av åk 7s slutbetyg. I geografin står arbetet för 60 % av slutvitsordet i åk 7. I svenska och litteratur är arbetet en integrerad del av en helhetsbedömning av åk 7s kunskapsmål likaså i hushållslära.

Vi är medvetna om att chatbottar kommer att vara en utmaning för projektet i dess nuvarande form. Fördjupningsarbetet måste kanske kompletteras exempelvis med muntliga presentationer och skrivning av sammanfattningar för hand där kunskaper mäts, eftersom de färdiga textstyckena i mångt och mycket kan börja ifrågasättas om de är elevers egen produktion.

Vi tror emellertid starkt på att med det här angreppssättet på undervisningen kan vi stötta de som är högpresterande, men även de som är i behov av olika stödformer. Eleverna kan arbeta med detta ämnesövergripande projekt utifrån sina egna förutsättningar och visa sina kunskaper ur en bredare synvinkel. De elever som klarar av att jobba självständigt kan göra det på sin egen nivå, medan den kollegiala ämnesövergripande arbetsformen även ger tidsvinster och sålunda frigör resurser att se till elevers individuella behov, även dem som är i behov av extra språkstöttning.